

نوشته: دکتر احمد شعبانی*

کلیدواژه‌ها: جامعه اطلاعاتی / جامعه اطلاعاتی ایران / زیر ساخت‌های اطلاعاتی

چکیده

بنیاد جامعه اطلاعاتی مبتنی بر فعالیت‌های متنوعی است که به نحو مستقیم با تولید، توزیع و کاربرد اطلاعات مرتبط می‌باشد. دانیل بل، ویلیام مارتین و صاحب‌نظران دیگر، تعاریف متنوعی را از جامعه اطلاعاتی ارائه کرده‌اند که در این مقاله مورد توجه قرار می‌گیرد. پرسش عمده در چارچوب جامعه اطلاعاتی ایران تأکید بر زیر ساخت‌های اختصاصی، نرم‌افزارهای عمومی، نرم‌افزارهای اختصاصی و آموزش مورد نیاز کارکنان می‌باشد. بر این قرار نگرش نوین به زیر ساخت‌های اطلاعاتی برحسب استراتژی نوین دولت جمهوری اسلامی ایران طراحی شده است. در این مقاله با توجه به منابع متنوع نگرش به بنیاد جامعه اطلاعاتی در ایران مورد توجه قرار می‌گیرد.

مقدمه

توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات و نگرش نوین به این توسعه از طریق مکانیسم اینترنت و صفحات وب متغیرهای جدیدی را در زندگی جاری جامعه ایرانی در طول دهه اخیر پدید آورده که بر استراتژی برنامه‌های اقتصادی و اجتماعی دولت جمهوری اسلامی تأثیر گذار شده است. این تغییر و دگرگونی مبتنی بر شیوه‌های ارتباطی و بهره‌جویی از گونه‌های این ارتباط در فضای مجازی با انعکاس نظریات متنوع است. تغییرات مزبور چالش‌های چندی را برای سیاست‌گذاران اجرایی در جامعه اندیشمند و به

نحو طبیعی در ساختار فرهنگی، فنی و شکوفایی اقتصادی فراهم آورده که با موازین فعلی اقتصاد صنعتی دولت در تقابل واقع شده و بر این قرار بسیاری از متفکرین مسائل اجتماعی سعی در همگرایی این آحاد با فرصت‌های حاصله دارند. تغییر در مبانی سنن اطلاعاتی موجبات ظهور روش‌های جدیدی از تبادل نظریات در تکوین توسعه ملی را فراهم آورده که با توجه به سازگاری نوین طرح‌های ملی در چارچوب فناوری ارتباطات و اطلاعات قابلیت همخوانی دارد. بر این مبنا انطباق این سیاست‌گذاری با توجه به جامعه ایرانی از منظر دولت جمهوری اسلامی ایران مبتنی بر فرایند و مفهوم نوینی از توسعه اجتماعی تلقی می‌شود که در بخش‌های مختلف این مقاله مورد ارزیابی قرار می‌گیرد.

۱. تعریف جامعه اطلاعاتی

در تعریف عام از جامعه به عوامل مختلفی از روابط، مناسبات، و طبیعتاً همکاری توجه شده است. در این خصوص شکل مناسباتی و مقتضی تعریف جامعه تفکرات مختلفی را برای اندیشمندان فراهم آورده، مثلاً استاد مرتضی مطهری می‌گوید: «جامعه مجموعه‌ای است از انسانها که در جبر يك سلسله نیازها و تحت نفوذ يك سلسله عقیده‌ها و آرمانها در یکدیگر ادغام شده و در يك زندگی غوطه‌ورند»^۱. آنچه در این تعریف دارای مفاهیمی آشکار بیان شده، همکاری متأثر از جبر فیزیکی است که به واقع یادآور ویژگی‌های پدیده اجتماعی از منظر امیل دورکیم مشتمل بر

* عضو هیئت علمی گروه کتابداری و اطلاع‌رسانی دانشگاه اصفهان

را از عوامل اجتناب ناپذير جامعه سرمايه‌داري معاصر تلقي مي‌کند، و يا دکتر منوچهر محسني سعي در ارزيابي مطلب از ديدگاه زير ساخت فني - اجتماعي در جامعه اطلاعاتي نموده و طبقه‌بندي ويژه‌اي را در متغيرهاي نوين اين قسم از جامعه بيان مي‌کند. اين زير ساخت‌ها برحسب مجموعه نظريات وي عبارت است از: زير ساخت‌هاي ارتباطات از راه دور، زير ساخت‌هاي مرتبط با دانش ها، زير ساخت تکنولوژيك مرتبط کننده اطلاعات^۵. بر اين مبنا ويليام مارتين در يك تعريف نهايي از جامعه اطلاعاتي چنين مي‌گويد:

جامعه‌اي که در آن کيفيت زندگي، همانند چشم‌اندازهاي تحول اجتماعي و توسعه اقتصادي، به ميزان رو به ترايدي به اطلاعات و بهره‌برداري از آن وابسته شده، جامعه اطلاعاتي مي‌گويند^۶.

در تداوم مارتين بر اين عقیده است که در چنين جامعه‌اي استانداردهاي زندگي، الگوهاي کار و فراغت، نظام آموزشي و بازار کار به ميزان محسوسي تحت‌الشعاع پيشرفت‌هاي قرار گرفته که در قلمرو اطلاعات و دانش روي داده است. در تأييد اين مطلب مي‌توان به مشابهت آراء سند شوراي عالي اطلاع‌رساني موسوم به «مروري بر رفتار توسعه نوين» با اين استنتاج اشاره کرد:

جامعه اطلاعاتي يکپارچه، تبلوري مجدد از کليه فرايندهاي متعارف و سنتي اجتماعي نظير کسب، و کار، آموزش و ... و حتي فعاليت‌هاي شخصي نظير تفريحات و امثالهم در قالب نوين با استفاده از فناوري ارتباطات و اطلاعات است^۷.

۲. مسائل اساسي جامعه اطلاعاتي در ايران

آنچه به منزله پرسش اساسي در جامعه اطلاعاتي ايران مورد ارزيابي است اين مطلب مي‌باشد که چه متغير عمده‌اي در استقرار و

عموميت و جبري بودن پديده است. ادوارد وسترمارک از رابطه و قاعده يك جامعه‌شناس غربي به اين مفهوم نگاه مي‌کند و مي‌گويد: «جامعه گروهی از مردم است که با همکاری يکديگر زندگي مي‌کنند»^۸. در اين خصوص تأکيد تعريف بر گروههاي انساني با توجه به ساختار مشارکت و همکاري آحاد اجزاء جامعه است. آنچه از هر دو مفهوم از جامعه عيان است، ساختار جمعي مردم براساس سلسله‌اي از معاضدت تلقي مي‌شود، ليکن اين مطلب که تا چه حد انسانها عامل مشارکت و اظهار وجود و بيان را تحمل کنند به شکل‌گيري نظريات مختلف از ساخت جامعه در ادوار تاريخي بشرمنتهی‌شده که در تاريخ‌اندیشه‌هاي اجتماعي موردلحاظ قرار مي‌گيرد.

موردي که از اصطلاح جامعه اطلاعاتي در چارچوب جامعه‌شناسي اخذ مي‌شود مبتني بر فعاليت‌هاي متنوعي است که به نحو مستقيم با توليد، توزيع، و کاربرد اطلاعات مرتبط است و بر اين قرار بنیان اقتصاد دانش بر کالا و خدمات مؤثر واقع شده و به نوعي ارتباطات محور عملکرد کاربردي در عرصه جامعه واقع مي‌شود. از دهه هشتاد ميلادي که ويليام مارتين بر موضوع جامعه اطلاعاتي بحث کرده تا به امروز، مناقشه‌هاي چندي از ارزيابي جامعه مزبور باقي مانده است، مثلاً دانيل بل عامل اطلاعات را بر تحولات سازمان اجتماعي در هر جامعه امري معتبر بر شمرده است^۹. و يا ژان پيیر دوپويي جامعه پسا صنعتي را همان جامعه اطلاعاتي دانسته و به نحو بدبينانه اين نوع جامعه را «مرحله‌اي از تاريخ سرمايه‌داري» قلمداد مي‌کند که با تضادهاي خود دست به گريبان است^{۱۰}. آنچه بيش از هر مطلب در جامعه اطلاعاتي و به نحو طبيعي تعريف آن مورد نظر مي‌باشد عوامل محسوسي است که در ويژگي‌هاي هر اجتماع مؤثر است. از جمله مک‌چسنی انقلاب ارتباطي و قانون ارتباطات دوربرد

روبرو شده، لیکن به دلیل زیر ساخت‌های قابل تعمق در حوزه تجهیزات، نرم‌افزار، و تربیت نیروی انسانی جای دقت و کنکاش دارد. مثلاً گستردگی سرزمین، پراکندگی محیط جغرافیایی، جوانی جمعیت و سیر صعودی آن در سالهای آتی و بیسوادی پایه برای اقشار توده‌های مردم به ویژه در جنسیت زنان از اهم مشکلاتی است که روند توسعه پایدار جامعه اطلاعاتی را با دشواری مواجه می‌سازد.

از دیدگاه گستردگی سرزمین ایران، مساحت آن نزدیک به $1/648/000$ کیلومتر مربع و جمع کل مرزهای آن $81/21$ کیلومتر است. جمعیت آن نزدیک به ۶۵ میلیون نفر با تراکم ۳۷ نفر در کیلومتر مربع است که در حقیقت یک تراکم ناخالص می‌باشد^{۱۰}. رشد جمعیتی آن در طی یک دوره ۴۰ ساله معادل $2/2$ بوده که میزان رشد بسیار بالا و چشمگیری است و بیانگر مشکلات دولت در تأمین وسایل و ابزارهای آموزشی و رفاهی است. این مراتب در کشور ما با بیش از ۶۰ هزار روستا و بیش از ۶۰۰ شهر که اکثراً در فواصل دور از هم واقع شده سازماندهی آموزشی را با مشکلات نوینی مواجه می‌نماید^{۱۱}. تمام این موارد با توجه به بیسوادی پایه و شاخص‌های موجود بیانگر تلاش سختی است که دولت باید در بنای جامعه اطلاعاتی عهده‌دار شود؛ چنانچه آمارهای موجود بیسوادی در سال ۱۳۷۵ برای جنسیت مرد و زن معادل $10/182/992$ نفر و برای زنان معادل $6/332/977$ نفر بر شمرده شده است^{۱۲}. طبیعی است که میزان بیسوادی زنان در وجوه متعددی مانند تعلیم و تربیت کودکان و همکاری در پیشرفت تحصیلی آنان مؤثر می‌باشد.

سند دوم مبتنی بر نوعی از عملکرد برونی دولتمردان جمهوری اسلامی است که ناشی از مسافرت هیأت عالی‌رتبه ایران تحت نظر ریاست جمهور به منظور بررسی و تبادل نظر در

توسعه جامعه اطلاعاتی مورد ارجاع دولتمردان ایرانی است: حداقل دو سند به نحو معتبر از چشم‌انداز جامعه اطلاعاتی ایران به نحو کم و بیش مؤثر گفتگو نموده است. نخستین سند مبتنی بر **ایران مقتدر در قرن بیست و یکم** است که در حقیقت منشور برنامه توسعه و کاربردی فناوری ارتباطات و اطلاعات ایران تلقی می‌شود. این سند برحسب سه مفهوم توسعه پایدار، اقتدار ملی، و اقتصاد توانمند طرح‌ریزی شده و به منظور جامعه دانایی محور خصوصیات جامعه ایرانی را بر پیش شرط‌های فضای کلان کشور به انضمام ویژگی‌های بومی محیط جغرافیایی ایران با توجه به اولویتها و خط مشی‌های ملی ترسیم می‌کند^۸. در ابعاد و دیدگاه کلان به منظور توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات ایران اقدامات قابل توجه دولت مبتنی بر چگونگی هزینه اعتبارات در دستگاه‌های اجرایی است. بر این قرار دستورالعمل نحوه اجراء برنامه مزبور در قانون بودجه سال ۱۳۸۲ کل کشور حاوی تبصره‌هایی است که پیش درآمد ابزارهای نوین جامعه اطلاعاتی را به قرار ذیل مورد تفسیر قرار می‌دهد:

الف. ایجاد زیر ساختارهای اختصاصی نظیر اجرای شبکه‌های LAN، WAN

ب. تأمین نرم‌افزارهای عمومی مورد نیاز جهت خودکارسازی فعالیت‌های اداری دستگاه، بانک اطلاعاتی و MIS دستگاه.

ج. تأمین نرم‌افزارهای اختصاصی جهت خودکار سازی آرایه خدمات به مردم و راه‌اندازی و تجهیز پایگاه‌های اطلاع‌رسانی (Website).

د. آموزش‌های مورد نیاز به کارکنان دستگاه در راستای آرایه خدمات با استفاده از فناوری ارتباطات و اطلاعات^۹.

تلاش سیاست‌گذاران ایرانی در جلب حمایت‌های توسعه فناوری ارتباطات و اطلاعات در سطح دولتی هر چند با استقبال قابل توجهی

سوق خواهد داد. نکته‌اي که امروزه اندیشمندان ي چند بر اين عقیده‌اند که رابطه سرمايه و مالکيت با اطلاعات قابليت تفکيک ندارند، و در مقابل بسياري از متفکرين بر اين زمينه فکري تأکيد دارند که جامعه اطلاعاتي محور ابزارهاي گزينش را با عدالت و مساوات بيشتري در اختيار انسان قرار خواهد داد. فايده جامعه اطلاعاتي، تأثيرات گسترده‌اي است که از فناوري در حيات انساني ظاهر مي‌شود، مثلاً کاربردهاي چند منظوره از طيف فناوري در حوزه‌هاي دولتي و تجاري، ويژگي مجازي اطلاعات و دسترسي به فعل اطلاعات در حيات انساني، افزايش کارايي و کاهش هزينه‌ها در بازار، توسعه مواريت فرهنگي و زبان. بر اين قرار، بديهي است سواي هر گونه فکر اجتماعي، جامعه اطلاعاتي حاوي تبعات مثبت و منفي است و نياز به تقويت کلي خواهد داشت.

دکتر محمد فتحيان از جنبه‌هاي کاربردي بر فايده و سودمندي جامعه اطلاعاتي تأکيد دارد. وي «تشکيل جوامع نوين مبتني بر فناوري اطلاعات» را در حوزه‌هاي عملي و نظري اجتماع مورد کنکاش قرار داده، تذکر مي‌دهد که فناوري اطلاعات بر اقتصاد، آموزش، کار، فرهنگ، و خدمات اجتماعي به انضمام دفاع مؤثر خواهد بود. طبيعي است مقصود مؤلف از اجتناب به ورود در جامعه اطلاعاتي عصر نوين سلطه‌پذيري جوامع سنتي و صنعتي تلقي خواهد شد. مثلاً در حوزه کار بر اين عقیده است که جامعه اطلاعاتي با دگرگوني در مشاغل سنتي و دوره‌هاي صنعتي مواجه است. بنابر اين برخي از مشاغل نظير کتابداري سنتي از بين رفته و برخي مانند آموزش پزشکي دچار دگرگوني خواهد شد. در حوزه دفاع و جنگ نيز ابزارهاي نويني مانند تأثير مظاهر دانش بر ابزارهاي نظامي و سيستم‌هاي امنيتي خلق خواهد شد که کاربرد فزاينده و بهتري نسبت به گذشته دارد^{۱۵}.

زمينه پيشرفت‌هاي عميق فناوري ارتباطات و اطلاعات به هندوستان در زمستان ۱۳۸۱ است. در اين مسافرت، طرفين با توجه به حضور مسئولين دولتي و بخش خصوصي سعي در گسترش روابط فناوري سخت‌افزاري و نرم‌افزاري در جنبه‌هاي مديريتي، پژوهشي و تحقيقاتي نمودند و با مبادله سه تفاهم‌نامه راه‌هاي توسعه ابتدائي را براي جامعه اطلاعاتي ايران فراهم آوردند. تأثير پذيري از اين سفر به جنبه تربيت و آموزش از راه‌هاي تکنولوژي و توسعه نظام نرم‌افزاري کشور هندوستان بر هيأت ايراني مرتبط است، که طبيعتاً بر فرصت‌هاي شغلي، حوزه استانداردها، اصلاح ساختار آموزشي، و اهميت بر روند سرمايه ارتباط دارد^{۱۳}.

آنچه از رهاورد اين ارتباط براي جامعه ايراني به منزله گام‌هاي اوليه به سوي جامعه دانش محور پديد آمد، مبتني بر دو جنبه بود: همکاري با طرف مقابل براي صدور خدمات فني و مهندسي به کشورهای منطقه، و کسب تجربه از آنها براي اجراي پروژه‌هاي ملي.

۲. فايده جامعه اطلاعاتي براي ايران

آنچه از فکر و اندیشه دگرگوني جامعه سنتي و صنعتي براي کشورهای پيشرفته به سمت و سوي جامعه اطلاعاتي حاصل مي‌شود تأثيري است که بر سودمندي و فايده جامعه اطلاعاتي در اين نوع ممالک حاصل شده، مثلاً سازمان ملل متحد چارچوب اين فايده را با توجه به عوامل و فرصت‌هاي توسعه ممالک به قرار ذيل بر شمرده است: کاهش فقر، ارتقاي سطح آموزش، بهبود استانداردهاي بهداشت و سلامت، افزايش توانمدي و مشارکت شهروندان و جلوگيري از کاهش منابع طبيعي و محيطي^{۱۴}. بر اين قرار توسعه جامعه براساس محورهاي اطلاعاتي، جريان سرمايه و محصولات را به سوي همزيستي انسان و محيطي برخاسته با فناوري اطلاعاتي

۱. قابلیت اتصال : شامل زیر ساخت‌های

فیزیکی فناوری اطلاعات و ارتباطات از قبیل پهنای باند اتصال به اینترنت، تعداد کمی رایانه‌های شخصی و ضریب نفوذ تلفن ثابت و تلفن همراه

۲. دسترسی : شامل مشخصه‌های

دسترسی نظیر تعداد کاربران اینترنت، متوسط دریافت، و هزینه تماس

۳. کاربری: شامل محاسبه تبادل اطلاعات از

طریق مخابرات و مراکز تبادل اطلاعات اینترنتی

۴. آزادسازی: شامل انجام دگرگونی‌های

ساختاری برای انطباق و جذب فناوری اطلاعات و

ارتباطات در بخش مخابرات و ارتباطات کشور

براساس تحقیق مذکور میزان کمی تلفن

ثابت در کشور تا پایان تیرماه ۱۳۸۲ حدود

۱۳/۲۴۹۹۳۴ شماره با ضریب نفوذ ۱۴/۲ بوده که

به ازای هر خانوار ۵۶/۸ درصد صاحب تلفن ثابت

بوده‌اند. تعداد تقریبی کاربران اینترنت در کشور تا

زمان تحقیق ۳۱۶/۸۰۰ نفر بوده که درصد

خانواده‌های متصل به اینترنت حدود ۲/۶ درصد

ارزیابی شده است. پهنای باند اینترنت وارده

بین‌الملل ۵۵۰ مگابیت بر ثانیه و پهنای باند صادره

بین‌الملل ۱۸۰ مگابیت بر ثانیه می‌باشد^{۱۸}.

از داده‌های کمی موجود در پژوهش آشکار

است فاصله امکانات سخت‌افزاری مناسب برای

ساختارهای مخابراتی مطلوب در کشور و داد و

ستد اطلاعاتی مناسب بین شهروندان بسیار

چشمگیر است. این مشکل از حوزه شهرنشینی

و میزان روستانشینی در کشور، میزان بیسوادی تا

سواد اطلاعاتی، و تأثیر آن بر پایه‌های بهره‌وری از

امکانات سخت‌افزاری در سطح میهن قابل ارزیابی

است.

۵. استراتژی دولت جمهوری اسلامی ایران**در بنیاد جامعه اطلاعاتی**

هر چند با توجه به تعریف، مقاصد، و

مشکلات جامعه‌اطلاعاتی ایران متغیرهای

دکتر فرهنگ رجایی بر نکته باریکی در

سودمندی وضعیت نوین جامعه اطلاعاتی تأکید

دارد: چالش‌های نوین از نظر کنش‌گر و کنش‌پذیر

بر حوزه‌های سیاست، اقتصاد، فرهنگ، و مذهب.

این که روایت جدید جهانگستری در جامعه

اطلاعاتی با آفرینش يك دهکده جهانی یا شبکه

جهانی از داده‌ها چه سرنوشت و پدیده‌ای را برای

انسان به همراه دارد، پاسخی است که مؤلف را

در طرح تجدد خواهی از جامعه اطلاعاتی به

واکنش برانگیخته:

جهان گستری چیزی است بس فراتر از طرح؛

فرایندی است پیچیده که برای اندیشیدن و اقدام

کردن به راه تازه‌ای نیاز دارد. حتی اگر به صورت

طرح هم آغاز شده باشد، یکسره دگرگون شده

است... دوران تازه‌ای است که ویژگی‌های

اصلی آن هنوز در حال شکل گرفتن است^{۱۶}.

براین قرار انسان در منظر جامعه اطلاعاتی

انسان نوینی است که فایده‌مندی آن با اندیشه

جهانی برای هر ایرانی مصداق دارد، «انسان

گلوبال» که در صفحات الکترونیکی **آینده‌نگر** تبیین

هوشمندانه‌ای از اندیشمندی انسان ایرانی دارد،

با فناوری ارتباطات و اطلاعات آمیزش یافته و

پاسخ‌های خود را فراهم می‌آورد^{۱۷}.

۴. نگرش نوین به زیر ساخت‌های اطلاعاتی**در ایران**

تبیین پیش‌گیری در جامعه‌اطلاعاتی ایران

به زیر ساخت‌های موجود در صنعت ارتباطات و

مخابرات کشور مرتبط است. در بررسی از وضعیت

موجود حیات مخابراتی کشور، برحسب پژوهش

فرنود حسنی موسوم به «بررسی شاخص‌های

توسعه ICT در ایران : ۲۰۰۲-۲۰۰۳ میلادی» آثار و

نتایج شکننده‌ای را برای توسعه جامعه اطلاعاتی

ایران به همراه دارد. پژوهشگر منظر ارتباطی

جامعه ایران را در آغاز هزاره جدید بر حسب چهار

محور ذیل مورد سنجش قرار داده است:

ساختار ناظر بر آن وزارتخانه براي تجهيز ارتباطات کشور بهره‌مند از سه شرکت و زیر بخش گردید: شرکت ارتباطات زیر ساخت، شرکت ارتباطات داده‌ها، و شرکت ارتباطات سیار^{۱۹}.

دو وجه یاد شده مبتني بر سياستگزي در نظام اطلاع‌رسانی جامع کشور و دگرگوني در ساختار اجرائي وزارت پست و تلگراف و تلفن به منظور بهره‌مندی بهينه از زیر ساخت‌هاي سخت‌افزاري، علائق استراتژیک دولت جمهوری اسلامی ایران، در بنیاد جامعه اطلاعاتي چنين آشکار مي‌شود: برنامه استراتژيکي که مبتني بر توسعه کاربري و فناوري اطلاعات و ارتباطات (تكفا) تلقي شده و با مباحثات متنوعي از سوي ناظران همراه بوده، يکي از اهم انتقادات بر چارچوب اين برنامه نگرش به طرح تکفا مي‌باشد که سعي دارد از طريق يك نهاد مجزا به ديگر نهادها و سازمانها تکنولوژي اطلاعات را تزريق نمايد. يعني در يك کلام «براي به کارگيري تکنولوژي اطلاعاتي، يك نهاد مجزا و جديد تشکيل نشده است»^{۲۰}. در حالي که بديهي است جوشش جوانه‌هاي دانش در جامعه ايراني با توجه به وضعيت موجود فناوري ارتباطات و اطلاعات آن نياز به نيرو و حمايت‌هاي مستحکم دولت و طبيعتاً بخش خصوصي دارد.

۶. نتیجه‌گيري

بيل گيتز مدير عامل شرکت مايکروسافت در کتاب خويش در آغاز هزاره نوين تحت عنوان Business @the speed of thought يا **تجارت @ سرعت تفکر**^{۲۱} در مواجهه با بانکداران آلماني پرسش‌هايي مطرح مي‌کند که در چالش با جامعه اطلاعاتي ايران به منزله کشوري در پي توسعه قابل بحث براي دولتمردان ايراني است. وي در اين شرايط نوين سؤال مي‌کند: آیا بر اين اعتقاد هستيد که روزي سهم تجارت و بيشتري خانه‌ها با ارتباط بسيار سريعي در چارچوب وب قرار خواهد گرفت؟ آیا فکر مي‌کنيد بيشتري تجهيزات

مختلفي از منابع متنوع مورد توجه قرار گرفت، ليکن بايد تذکر داد که توجه به بنيادهاي کلي به منظور حرکت به سوي جامعه اطلاعاتي از منظر انديشمندان دولت حائز اهميت است. سوي اظهارت و ديدگاههاي مقامات دولتي، اسناد مکتوبي از سوي نهادهاي رسمي دولت جمهوری اسلامی بازتاب يافته که رويه‌هاي عملي و کاربردي را براي دوستداران جامعه اطلاعاتي انعکاس مي‌دهد. از جمله اين موارد وظيف و چارچوب کارکرد شوراي عالي اطلاع‌رسانی مصوب شوراي عالي انقلاب فرهنگي است که در جلسات ۱۷ و ۱۸ ماه‌هاي ارديبهشت و مرداد ۱۳۷۷ به تصويب رسیده و بر اين قرار وظيف مزبور تبیین شده است:

۱. سياستگزي، برنامه‌ريزي هدايت و حمايت در زمينه توليد، پالايش، مبادله اطلاعات و نظارت بر امر اطلاع‌رسانی سراسر کشور در چارچوب سياست‌هاي کلي نظام
  ۲. تدوين و تصويب اصول نظام جامع اطلاع‌رسانی کشور
  ۳. ايجاد شرايط لازم براي تسهيل و تسريع توليد، ذخيره‌سازي، سازماندهي، توزيع، گسترش، و به کارگيري اطلاعاتي در بخش‌هاي مختلف فرهنگي، علمي، اجتماعي، اقتصادي، فني، آموزشي، و پژوهشي
  ۴. هماهنگ کردن فعاليت‌هاي بخش دولتي و غير دولتي براساس نظام جامع اطلاع‌رسانی کشور
  ۵. تدوين و تصويب مفاهيم، تعاريف، مقررات، آيين‌نامه‌ها، معيارهاي اطلاع‌رسانی مورد نياز نظام جامع اطلاع‌رسانی کشور
- براساس دگرگوني‌هاي ساختاري در زیربناي سخت‌افزاري نيز تحولات قابل ملاحظه‌اي در ساختار اداري وزارت پست و تلگراف و تلفن در سال جاري به وقوع پيوسته است. بر اين روند که

است که سطوح متنوعی را در چارچوب توسعه، سازمانها و حمایت از زیر ساخت‌های فعالیت الکترونیکی دارد. براین قرار تا چه سطح و روندی، دولت به منزله نهاد حاکمیت و توده‌های ایرانی در منظر کاربران پذیرای شرایط نوین بوده، مبتنی بر تغییراتی است که سطح سرمایه‌گذاری در سطح ملی و روح و فرهنگ ایرانی آن را در آینده پذیرا خواهد شد.

دیجیتالی به صورت همگانی خواهد شد؟ و در نهایت اینکه، فکر می‌کنید چه زمانی این روند صورت وقوع پیدا کند؟ همو پاسخ می‌دهد که باید برای دگرگونی آماده شویم. بدیهی است تغییر و دگرگونی از جامعه‌ای نیمه صنعتی و صنعتی به جامعه اطلاعاتی الزامات و زیر ساخت‌هایی طلب می‌کند که مبتنی بر فرهنگ‌سازی و آموزش نوین در جامعه دانش محور است. آموزش در جامعه دانش محور مبتنی بر فناوری اطلاعاتی و ارتباطی

منابع

۱. مرتضی مطهری. **جامعه و تاریخ**؛ تهران: ملاصدرا، ص ۱۱-۱۲.
۲. منصور وثوقی (و) علی اکبر نیک خلق. **مبانی جامعه‌شناسی**. تهران: خردمند، ۱۳۷۰ ص ۵.
۳. منوچهر محسنی. **جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی**. تهران: دیدار، ۱۳۸۰، ص ۱۸.
۴. ژان پییر دوپویی. «اسطوره‌های جامعه اطلاعاتی» **در جامعه انفورماتیک و سرمایه‌داری: واقعیت و اسطوره**. گزینش و ویرایش خسرو پارسا. تهران: آگاه، ۱۳۷۹. ص ۱۱.
۵. **جامعه‌شناسی جامعه اطلاعاتی**. ص ۲۲.
۶. همان، ص ۲۱.
۷. شورای عالی اطلاع‌رسانی. «مروری بر رفتار توسعه نوین». **تکفا**. سال اول شماره ۲ و ۳ (اسفند ۱۳۸۱ - فروردین ۱۳۸۲)، ص ۱۵.
۸. علی‌اکبر گوی‌آبادی. «ایران مقتدر در قرن بیست و یکم: اقتصاد دانایی محور با فناوری ارتباطات و اطلاعات». **تکفا**. سال اول شماره ۱ (بهار ۱۳۸۱)، ص ۵.
۹. **عصر ارتباط**. شماره ۱۵ (۱۹ خرداد ۱۳۸۲)، ص ۳.
۱۰. مهدی اماني. **جمعیت‌شناسی عمومی ایران**. تهران: سمت، ۱۳۸۰. ص ۶۱.
۱۱. همان، ص ۱۰۶.
۱۲. همان، ص ۱۱۴.
۱۳. «گزارش سفر هند». **تکفا**. سال اول شماره ۲-۳ (اسفند ۱۳۸۱ - فروردین ۱۳۸۲)، ص ۱۰۷-۱۱۵.
۱۴. «مروری بر رفتار توسعه نوین». ص ۱۵.
۱۵. **محمد فتحیان**. «تشکیل جوامع نوین بر فناوری اطلاعاتی». **وب**. شماره ۳۷ (تیر ۱۳۸۲)، ص ۷۸-۸۱.
۱۶. فرهنگ رجایی. **پدیده جهانی شدن؛ وضعیت بشری و تمدن اطلاعاتی**. ترجمه عبدالحسین آذرنگ. تهران: آگاه، ۱۳۷۹. ص ۱۸۹.
۱۷. **احمد تقوایی**. «انسان گلوبال، پارادیم قرن بیست و یکم». **سایت آینده‌نگر** (تیر ۱۳۸۲). (www.Ayandehnegar.com)
۱۸. فرزند حسنی. «بررسی شاخص‌های توسعه ICT در ایران ۲۰۰۲-۲۰۰۳». **سایت ای تی ایران** (تیر ۱۳۸۲). (www.ITIran.com)
۱۹. «ساختار اداری وزارت پست و تلگراف و تلفن متحول شد». **عصر ارتباط**. سال اول. شماره ۲۰ (۲۳ تیر ۱۳۸۲)، ص ۱.
۲۰. «گزارش از آخرین نشست علمی فناوری اطلاعات و ارتباطات در آموزش و پرورش». **وب**. شماره ۳۸ (مرداد ۱۳۸۲)، ص ۴۳.

21. Bill Gates Business @ Speed of thought. Tehran: Ghalamestan Honar.1999. PP 22-23.